

EVROPSKI ENERGETSKI ČVOR

Evropska unija je potpuno podijeljena u pogledu na odgovore koje nudi Evropska komisija vezano za rekordne cene energije, koje u ovom broju detaljno prikazujemo, da bi situacija dodatno eskalirala kada je Komisija u osvit Nove godine izašla sa predlogom da se nuklearna energija i prirodni gas klasifikuju kao klimatski prihvatljivi

SADRŽAJ

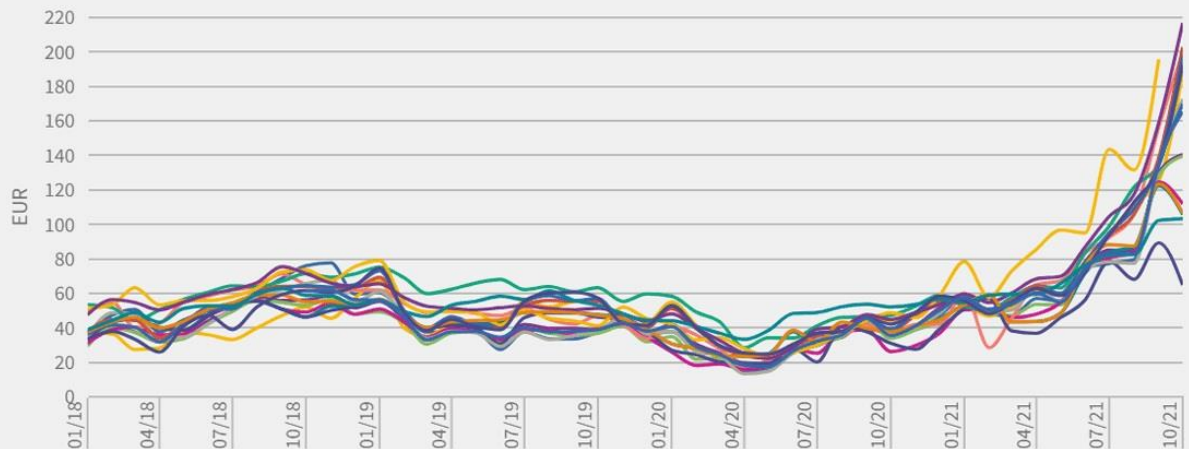
DOSIJE: Odgovori Evropske unije na rastuće cene energije	OVDE
- Evropske kompetencije u energetici.....	OVDE
- Energetski miks i sigurnost snabdevanja.....	OVDE
- Prirodni gas i nuklearke - kompromisne energije?.....	OVDE
- Evropsko tržište električne energije	OVDE
- 36 miliona Evropljana pogođeno povećanjem cena energije	OVDE
- Uticaj Evropskog zelenog dogovora na cene	OVDE
- Reforma evropskih energetskih tržišta. Pozicije i opozicije.....	OVDE
- Regionalna pomoć za Rumuniju u 2022-2027, odobrena od strane EK	OVDE
- Smanjene emisije ugljika i metana. Uspostavljanje tržišta vodonika	OVDE
Evropska komisija za uključanje nuklearne energije i gasa u zelenu taksonomiju	OVDE
Nemačka optužuje komisiju za „zeleno pravnje“: Španija: Predlog besmislen	OVDE
Zatvaranje nemačkih nuklearki učiniće njenu energiju prljavijom i skupljom	OVDE
EU komesar: Evropskim nuklearkama potrebno 500 milijardi evra do 2050.	OVDE
Premijer Poljske: Neophodna reforma EU ETS sistema	OVDE
Britanski poslanici traže od premijera da spreči dupliranje računa za energiju	OVDE
Finansiranje snabdevača energijom koji preuzimaju klijente od propalih rivala	OVDE
Grčka razblažuje odluku o izlasku iz uglja	OVDE
Francuska reaktivira elektrane na ugalj	OVDE
Evropska energetska kriza ne pogađa samo potrošače	OVDE
Češka planira do 2033. izlazak iz uglja i oslonac na nuklearke	OVDE
Mađarska: Predat prvi zahtev za gradnju NE Paks 2	OVDE
Rekordno poskupljenje energije u 2021.	OVDE
Bugarska: Gas poskupeo za 30,4%.....	OVDE
Albanija dostavila nacrt NEKP Sekretarijatu Energetske zajednice	OVDE

DOSIJE: Odgovori Evropske unije na rastuće cene energije

Kretanje prosečnih veleprodajnih cena električne energije

EMBER

Belgium Bulgaria Czech Republic Germany Denmark Estonia Spain Finland France Greece Croatia Hungary Ireland Italy
Latvia Poland Romania Austria

• A Flourish data visualization

Dok cene energenata rastu širom sveta, usred ekonomskog oporavka nakon pandemije Covida, koje su mere preduzete od strane Evrope da smanji pritisak na potrošače? *Preneto sa portala Evropske komisije i magazina*

ENERGY Industry Review

Evropske kompetencije u energetici

Član 194. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU) uspostavlja pravni osnov koji ovlašćuje Uniju u oblasti energetike u tri oblasti:

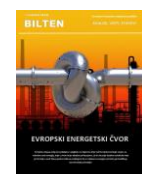
- Osiguravanje pravilnog funkcionisanja tržišta energije
- Osiguravanje sigurnosti snabdevanja energijom
- Promovisanje energetske efikasnosti i mrežnog povezivanja

Evropska energetska politika ima pet ciljeva:

- Diverzifikacija izvora energije Unije i osiguranje energetske sigurnosti;
- Osiguravanje slobodnog kretanja energije kroz adekvatnu infrastrukturu i uklanjanje tehničkih ili regulatornih barijera;
- Poboljšanje energetske efikasnosti i smanjenje zavisnosti od uvoza, smanjenje emisija i povećanje broja radnih mesta i rasta;

- Dekarbonizacija privrede i kretanje ka ekonomiji sa niskim sadržajem ugljenika, u skladu sa Pariskim sporazumom;
- Promovisanje istraživanja niskougljičnih i čistih energetske tehnologije i davanje prioriteta istraživanju i inovacijama kako bi se pokrenula energetska tranzicija i poboljšala konkurencija

Dok član 194. UFEU-a smatra da su određeni elementi energetske politike zajednička nadležnost, što je evolucija u zajedničku energetske politiku, svaka država članica ipak zadržava pravo da određuje uslove funkcionisanja svojih energetske resursa, svoj izbor između različitih oblika i izvora energije i opštu strukturu snabdevanja energijom svake države. Države članice uspostavljaju svoj energetske miks kako smatraju prikladnim, usklađujući međutim svoje klimatske obaveze prema ciljevima utvrđenim na evropskom nivou: smanjenje emisija stakleničkih gasova za 55% do 2030. i postizanje neutralnosti ugljenika do 2050. godine.

Energetski miks i sigurnost snabdevanja

Na evropskom nivou, u energetsom miks i dalje dominiraju fosilna goriva, jer 38% potrošnje energije dolazi iz nafte, 23% iz prirodnog gasa i 13% iz uglja. Nuklearna energija čini samo 11%. Iako u velikom porastu, obnovljivi izvori energije predstavljaju mali deo potrošnje energije u Evropskoj uniji.

Vlastite opcije država članica u vezi sa energetsom mešavinom, koja kombinuje strateške prioritete, nacionalne i/ili društvene argumente (zaštita određenih industrijskih sektora, zaštita radnih mesta, postepeno ukidanje nuklearne energije) mogu stvoriti krhku ravnotežu. Energetska zavisnost država članica Unije značajno se povećala u poslednjih nekoliko godina. Na primer, pre godinu dana, 43,5% uglja, 26,8% nerafinisane nafte i 34,3% prirodnog gasa uvezenog u Evropu bilo je ruskog porekla.

Razlike između država članica su znatne. Na primer, s više od polovine svoje bruto finalne potrošnje energije iz obnovljivih izvora, Švedska (56,4%) je imala daleko najveći udeo među državama članicama u 2019. godini, ispred Finske (43,1%), Litonije (41%), Danske (37,2%) i Austrije (33,6%). Na drugom kraju lestvice, najniži postotak obnovljive energije zabeležen je u Luksemburgu (7%), Malti (8,5%), Holandiji (8,8%) i Belgiji (9,9%).

Povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora u poslednjih 10 godina u velikoj je

meri rezultat razvoja tri glavna izvora: energije vjetra i sunca i čvrstih biogoriva. Pre godinu dana, obnovljivi izvori energije činili su 34% bruto potrošnje električne energije u Evropskoj uniji. Energija vetra i hidroenergija činile su dve trećine električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora (po 35%). Preostala trećina dolazi od solarne energije (13%), čvrstih biogoriva (8%) i drugih obnovljivih izvora (9%). Treba napomenuti da solarne energije raste najbrže. Sa svega 1% udela u energetsom miks Evrope, povećanje električne energije proizvedene iz solarne energije bilo je spektakularno, sa 7,4 TWh u 2010. na 125,7 TWh u 2020. godini.

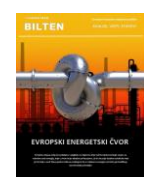
Energetskim miksom zemalja srednje i istočne Evrope i dalje dominiraju fosilna goriva (skoro 80% električne energije proizvedene u Poljskoj dolazi iz uglja) i nuklearna energija (46% električne energije proizvedene u Mađarskoj i 18,2% u Rumuniji).

Prirodni gas i nuklearke - kompromisne energije?

Ovo povećanje cena dolazi u trenutku kada je pitanje nuklearne energije i prirodnog gasa u energetskej tranziciji Evrope izvor podela između država članica.

Prirodni gas, fosilno gorivo koje najmanje zagađuje (njegovo sagorevanje ne emituje prašinu, samo malo sumpor-dioksida (SO₂), malo azot-oksida (NO₂) i manje ugljen dioksida (CO₂) od ostalih fosilnih goriva, predstavlja kompromisnu energiju za mnoge države, uključujući Rumuniju.

Nuklearna energija ne emituje CO₂, već je problem tretman otpada i, generalno, njegova kontrola izaziva zabrinutost. Nekoliko zemalja, poput Rumunije, Poljske, Mađarske, Finske i Francuske, oslanjaju se na mogućnost da ubrzaju svoju tranziciju, delom zbog nuklearne energije.

Uloga nuklearne energije u tranziciji podložna je intenzivnim konfrontacijama u okviru definicije 'zelene taksonomije', koja ima za cilj da napravi standardizovanu klasifikaciju ekonomskih aktivnosti na osnovu njihovog doprinosa u borbi protiv klimatskih promena i koja bi stoga mogla imati odlučujuću ulogu prilikom ulaganja.

Evropsko tržište električne energije

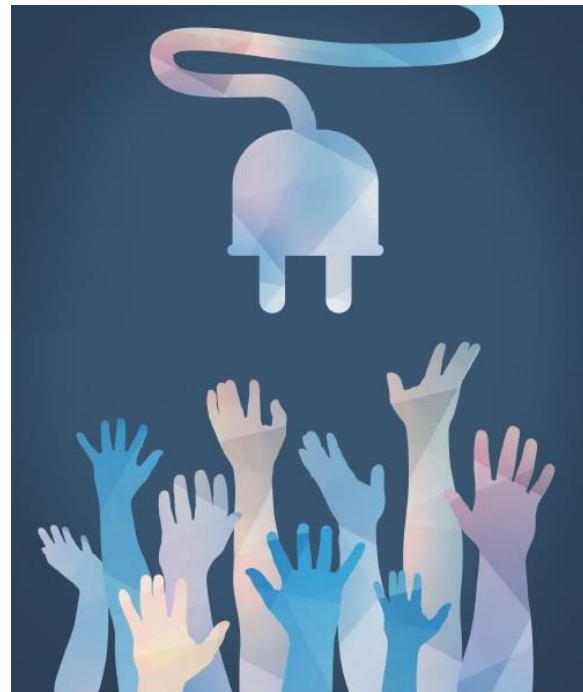
U ovom kontekstu generalnog povećanja cena električne energije, funkcionisanje jedinstvenog evropskog tržišta električne energije u središtu je debata. Nadležni u privredi u Francuskoj kažu da "ne funkcioniše" i da treba dobro preispitati njegove mehanizme, kako se cene struje ne bi određivale u zavisnosti od troškova proizvodnje, već od graničnih troškova proizvodnje.

Granični trošak proizvodnje deluje tako što se elektrane stavljaju na tržište po cenovnom redu, počevši od najjeftinije, do poslednje elektrane koja je potrebna da zadovolji potražnju potrošača. Potonji je onaj koji određuje ukupnu cenu i često je (u vreme velike potražnje) elektrana na gas ili ugalj, zbog čega svi proizvođači električne energije imaju istu cenu električne energije. Evropsko tržište električne energije osiguralo je potrošačima jeftine cene tokom proteklih decenija i Komisija za sada ne planira da ga revidira.

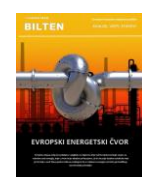
Međutim, očekuje se da će Agencija za saradnju energetske regulatora u narednim mesecima dati nekoliko preporuka.

36 miliona Evropljana pogođeno povećanjem cena energije

Na nivou svake države preduzete su hitne mere kako bi se smanjio pritisak na potrošače. Podsećamo na hitne pomoći poput „energetskih vaučera“ u vrednosti od 100 evra podeljene u Francuskoj za 5,8 miliona domaćinstava. U Italiji je preduzeto nekoliko mera (3 milijarde evra), uključujući eliminaciju „troškova gasne infrastrukture“.

U Španiji je, nakon mera usvojenih krajem jula 2021., koje su imale za cilj posebno privremeno smanjenje PDV-a na električnu energiju (sa 21% na 10%) i suspenziju poreza na promet proizvodnje električne energije, odlučeno privremeno smanjenje specijalnog poreza na električnu energiju sa 5,11% na 0,5%. Poljska vlada istražuje implementaciju mera kompenzacije za domaćinstva čiji troškovi energije predstavljaju više od 10% njihovih prihoda.

U Velikoj Britaniji, Vlada je najavila fond od 500 miliona funti za pomoć najsiromašnijim ljudima da plate svoje račune za energiju, uključujući i grejanje.

Istovremeno, nekoliko predloga je podneto Evropskoj komisiji od strane država članica poput Francuske, Grčke, Češke i Rumunije u kojima se pozivaju evropski partneri da koordiniraju po tom pitanju, predlažu se zajedničke nabavke gasa kako bi se dobile povoljnije tarife ili se predviđa povlačenje gasa iz sistema graničnih cena ako one ostanu visoke. Štaviše, zemlje poput Luksemburga i Holandije, s obzirom na to da je povećanje cena povezano s oporavkom nakon kovida, radije dozvoljavaju tržištu da se samoreguliše.

Evropska komisija je 13. oktobra 2021. godine objavila privremene mere koje bi države članice mogle primeniti kako bi se izborile sa rastom cena, a koje su takođe ostale u okviru evropskog zakonodavstva, posebno u pogledu politike konkurencije. Među predloženim rešenjima, države članice bi mogle „ublažiti uticaj rasta cena kroz ograničenja tarifa i privremena smanjenja poreza za ugrožene potrošače energije, ili preko vaučera i subvencija za potrošače“.

U okviru srednjoročnih odgovora, Komisija naglašava intenziviranje klimatske tranzicije kao najbolji način da se izbege dalji rast cena. Konkretno:

- Jačanje ulaganja u obnovljive izvore energije, rekonstrukciju i energetska efikasnost i ubravanje postupaka aukcija i autorizacije za obnovljivu energiju;
- Razvoj kapaciteta za skladištenje energije, uključujući baterije i vodonik;
- Revizija Evropskog energetskog regulatora (ACER) radi proučavanja prednosti i mana postojeće organizacije tržišta električne energije;
- Moguća revizija Uredbe o sigurnosti snabdevanja kako bi se osiguralo bolje

korištenje i funkcionisanje skladišta gasa u Evropi;

- Studija verovatnih koristi od dobrovoljne zajedničke nabavke zaliha gasa od strane država članica;
- Uspostavljanje novih prekograničnih regionalnih grupa za rizik od plina za analizu rizika i savetovanje država članica o izradi njihovih nacionalnih planova prevencije i hitnih akcija;
- Jačanje uloge potrošača na tržištu energije kroz njihovo osnaživanje da biraju i menjaju dobavljače, proizvode vlastitu električnu energiju i pridruže se energetskim zajednicama.

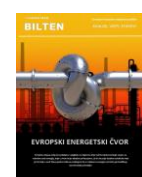
Uticaj Evropskog zelenog dogovora na cene

Kakav će biti uticaj mera najavljenih u okviru Evropskog zelenog dogovora na cene energije? Dekarbonizacija se u osnovi nastavlja kroz postavljanje cenovnog praga na resurs koji je pre bio besplatan. Ova cena može biti eksplicitna (po oporezivanju) ili implicitna (propisom). Da damo red veličine, cene ugljenika su početkom 2021. bile oko 30 evra u Evropi.

Unutar Evropskog zelenog dogovora, cena ugljika zauzima centralno mesto i uključuje, kako je predstavljeno u nacrtu 'Fit for 55', reformu sistema razmene emisijih kvota (EU-ETS) i ažuriranje Direktive o energiji oporezivanja, 'Fit for 55' predviđa reviziju sistema kako bi se razmotrio cilj smanjenja emisija za 55% do 2030. godine.

Nakon rasta cena energenata, koje podstiču težnju za diversifikacijom izvora, a samim tim, u nekim

slučajevima i ponovnim pokretanjem TE na uglj, cena po toni CO₂ u Evropi se udvostručila tokom godine i premašila je 65 evra. Rastuće cene ugljenika treba na kraju nadoknaditi osnivanjem socijalnog klimatskog fonda, finansiranog iz prihoda ostvarenih sa tržišta ugljenika za drumski transport i građevinarstvo. Štaviše, da bi se sprečilo premeštanje emisija ugljenika, prilagođavanje emisija ugljenika na granicama treba da prati ove transformacije.

Reforma evropskih energetske tržišta. Pozicije i opozicije

Na poslednjem sastanku ministara energetike zemalja članica EU, početkom decembra 2021. godine, Nemačka, Danska, Holandija i ostalih šest država članica protivile zahtevima vlada drugih država za reformu evropskih energetske tržišta. Prema njihovim rečima, ograničenje cena ili prelazak na drugačiji nacionalni sistem cena električne energije mogao bi obeshrabit transakcije električne energije između država članica i potkopati podsticaje za dodavanje obnovljive energije u sistem.

Kao odgovor, Španija, Francuska i Poljska su među zemljama koje se zalažu za reformu evropskog energetske tržišta, predlažući mere kao što su ograničavanje učešća finansijskih špekulanata na evropskom tržištu dozvola za emisije ili zajedničke akvizicije gasa od strane država EU kako bi formirale strateške rezerve.

Regionalna pomoć za Rumuniju u 2022-2027, odobrena od strane EK

Evropska komisija je odobrila mapu puta na osnovu koje će se regionalna pomoć dodeljivati Rumuniji u periodu od 1. januara 2022. do 31. decembra 2027. godine, u okviru revidiranih Smernica za regionalnu državnu pomoć (RAG).

RAG omogućava državama članicama da pomognu najugroženijim evropskim regijama da uklone jaz i smanje razlike u pogledu ekonomskog blagostanja, prihoda i nezaposlenosti – kohezionih ciljeva koji su u središtu politika Unije. Smernice takođe pružaju državama članicama više mogućnosti da podrže regije koje se suočavaju sa strukturnim izazovima ili izazovima vezanim za tranziciju, kao što je depopulacija, da u potpunosti doprinesu zelenoj tranziciji i digitalnoj tranziciji.

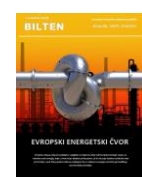
Smanjene emisije ugljika i metana.

Uspostavljanje tržišta vodonika

Takođe, zakonski predlozi koje je usvojila EK predstavljaju set mera za olakšavanje uvođenja gasa iz obnovljivih izvora i sa niskim emisijama ugljenika. Komisija u ovom periodu prati Strategiju EU za metan, kao i svoje međunarodne obaveze o predlozima za smanjenje emisija metana u energetske sektoru u Evropi i u globalnom lancu snabdevanja.

Jedan od glavnih ciljeva je uspostavljanje tržišta vodonika, stvaranje okruženja pogodnog za ulaganja i omogućavanje razvoja infrastrukture posvećene energiji iz nezagađujućih izvora. Tržišna pravila će se primenjivati u dve faze, pre i nakon 2030. godine, a posebno će pokrivati pristup vodoničnoj infrastrukturi, razdvajanje aktivnosti proizvodnje i transporta vodonika i cene.

Takođe, stvorice se nova struktura upravljanja, u obliku Evropskog udručenja mrežnih operatera za vodonik (ENNOH), kako bi se promovisala infrastruktura.

Evropska komisija za uključenje nuklearne energije i gasa u zelenu taksonomiju

BRISSEL - Evropska komisija objavila je 1. januara nacrt predloga gde se prirodni gas i nuklearna energija klasifikuju kao klimatski prihvatljivi.

Predlog je poslat zemljama članicama Evropske unije 31. decembra kasno naveče, pre isteka 2021. godine.

Kontroverzni plan, koji ima za cilj usmeravanje ulaganja u proizvodnju energije unutar bloka, pristalice predloga brane stavom da je gas čistiji energent od alternativa kao što je uglj i da nuklearna energija proizvodi nultu emisiju ugljenika.

Protivnici odbacuju ove opcije. "Za nemačku vladu, prirodni gas je važna tehnologija za premošćivanje na putu ka neutralnosti stakleničkih gasova u pozadini postepenog ukidanja nuklearne energije i proizvodnje električne energije na uglj", rekao je glasnogovornik vlade.

"Vladin stav o nuklearnoj energiji ostaje nepromenjen. Vlada je i dalje uverena da se nuklearna energija ne može klasifikovati kao održiva."

Šta predlaže nacrt dokumenta?

Smernice navedene u nacrtu dokumenta ograničile bi zelenu oznaku samo na one nuklearne elektrane koje koriste najsavremenije tehnološke standarde sa striktnim planovima za odlaganje otpada.

Isto tako, za gasne elektrane, samo ona koje koriste najviše standarde mogu se uzeti u obzir za

klasifikaciju — s ograničenjem od 100 grama ugljendioksida oslobođenog po kilovat-satu proizvedene energije.

Države članice imaju rok do 12. januara da reaguju na nacrt. Ako većina podrži predlog, onda bi on stupio na snagu od 2023. godine.

Komisija je rekla da će plan "ubrzati postupno ukidanje štetnijih izvora, kao što je uglj, i pomeriti nas prema niskougličnom i zelenom energetsom miksu".

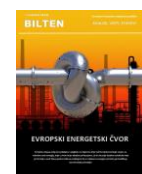
Sledeći koraci

Komisija mora konsultovati Platformu održivog finansiranja i Stručnu grupu država članica za održivo finansiranje o svim delegiranim aktima koji se odnose na Uredbu o taksonomiji. Oni imaju rok do 12. januara da daju svoje mišljenje.

Komisija će analizirati ova mišljenja i formalno usvojiti dopunski delegirani akt u januaru 2022., koji će zatim biti prosleđen zakonodavcima na razmatranje.

Kao što je bio slučaj s prvim delegiranim aktom o klimi, Evropski parlament i Savet (koji su ovlašćenja donošenja ovog delegiranog akta preneli na Komisiju) imaće četiri meseca da ispitaju dokument. U skladu sa Uredbom o taksonomiji, obe institucije mogu zatražiti dodatna dva meseca za proveru. Savet će imati pravo prigovora obrnutom poboljšanom kvalifikovanom većinom (što znači da najmanje najmanje 20 država članica koje predstavljaju najmanje 65% stanovništva EU mora podneti prigovor na delegiranje akt), a Evropski parlament prostom većinom (tj. najmanje 353 člana) na plenarnoj sednici.

Nakon isteka perioda verifikacije, a nijedan zakonodavac nije imao prigovor, (dopunski) delegirani akt će stupiti na snagu i primenjivati se, pojašnjava Komisija.

Evropa podijeljena

Dok Nemačka pokazuje sve veće protivljenje nuklearnoj energiji od katastrofe u japanskoj elektrani Fukushima 2011. — što je nedavno rezultiralo zatvaranjem 31. decembra tri od šest preostalih elektrana u zemlji - Francuska je predvodila kampanju u korist nuklearne energije kao čistu alternativu.

Države članice na istoku i jugu bloka koje se više oslanjaju na fosilna goriva takođe su branile gas kao mogući prelazni izvor energije.

Izgledi da će nacrt biti oboren su slabi jer se samo nekoliko zemalja EU, osim Nemačke, izjasnilo protiv nuklearne energije, piše DPA.

Nemačka optužuje komisiju za „zeleno pranje“ - Španija: Predlog besmislen

BERLIN, MADRID – Habeck, koji je ujedno i nemački ministar ekonomije i klime, optužio je Komisiju za "zeleno pranje" - korišćenje politika koje izgledaju prihvatljive za klimu za pokrivanje ekološki destruktivnih praksi.

Habeck je označavanje nuklearne energije kao održive nazvao je "pogrešnim", ukazujući na dugoročne efekte nuklearnog otpada.

"To je više nego sumnjivo", rekao je Habeck za agenciju **DPA**. "

Španija je odmah reagovala odbacujući predlog Evropske komisije da se nuklearna energija i postrojenja na prirodni gas klasifikuju kao zelena tehnologija.

„Prirodni gas i nuklearna energija ne mogu se smatrati zelenim ili održivim tehnologijama u propisima o taksonomiji“, rekao je za madridski El Pais izvor iz španskog Ministarstva za ekološku tranziciju. Taj stav je kasnije potvrđen i u saopštenju ministarstva. "To nema smisla i šalje pogrešne signale za energetska tranziciju EU u celini“, saopštila je ministarka Teresa Ribera.

Zatvaranje nemačkih nuklearki učiniće njenu energiju prljavijom i skupljom

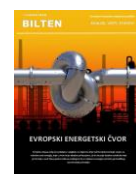
BERLIN - Nemačka je 31. decembra zatvorila tri od svojih preostalih šest nuklearnih elektrana jer postupno gasi glavni izvor energije s niskim udelom ugljenika u zemlji.

Veći deo manjka će biti nadoknađen spaljivanjem prirodnog gasa, sada po rekordno visokim cenama, sve dok obnovljivi izvori energije (OIE) ne popune prazninu kasnije ove decenije, piše 3. januara portal **Quartz** uz naslov: „Izlazak Nemačke iz nuklearne energije učiniće njenu struju prljavijom i skupljom“.

Zatvorene nuklearke proizvele su oko 6% električne energije u zemlji 2021. godine, što odgovara proizvodnji iz oko 1.000 vetroturbin; preostale tri bi trebalo da budu zatvorene do kraja 2022. godine.

Uprkos svojim ambicioznim ciljevima ublažavanja klimatskih promena, Nemačka je glavni protivnik nuklearnoj energiji unutar Evropske unije još od katastrofe u Fukušimi u Japanu 2011. godine, nakon koje je bivša kancelarka Angela Merkel obavezala zemlju na potpuno ukidanje nuklearne energije. Francuska se u međuvremenu zalaže za izgradnju više reaktora, a nacrt predloga koji je procurio u Reuters početkom godine ukazuje na to da će Evropska komisija dozvoliti finansijerima da većinu novih nuklearnih projekata proglašavaju kao "zeleni investiciju".

Iako se Nemačka obavezala da će do 2030. obezbediti 80% svoje električne energije iz obnovljivih izvora, zatvaranje nuklearki usporilo je njen kratkoročni napredak u smanjenju emisije stakleničkih gasova i prisililo je da se oslanja na fosilna goriva duže od svojih kolega. Nemačka, pokriva oko 44% potreba za električnom energijom iz obnovljivih izvora, pa planira da koristi ugalj do 2030.

Premijer Poljske: Neophodna reforma EU ETS sistema

BRISSEL - Evropska unija se suočava sa trenutkom ključnih odluka. Jedna od njih je da se odgovori na pitanje šta učiniti sa šemom trgovanja emisijama CO2. Povećanje cena je van kontrole i pogađa kućne budžete građana EU, piše za **Euractiv** premijer Poljske Mateuš Moravjecki.

Ovo su ključni stavovi na koje se poziva Moravjecki zahtevajući reformu EU ETS sistema:

Teza da je povećanje cena emisija, a samim tim i drastično povećanje računa za energiju, pravi smer koji ne zahteva prilagođavanja, zapravo znači zeleno svetlo za dalje špekulativno funkcionisanje sistema EU.

U isto vreme, troškovi kupovine emisijskih jedinica u okviru EU ETS-a uzrokuju porast računa za energiju u mnogim zemljama EU u neviđenim razmerama.

Visoke cene dozvola, u kombinaciji s ograničenom podrškom za ulaganja, mogu dugoročno značajno usporiti tempo transformacije u Poljskoj i tako pokopati ambiciozne ciljeve klimatske politike.

Stoga smatram da je neophodno izvršiti dubinsku reformu ETS sistema, koja će uzeti u obzir trenutnu situaciju na energetsom tržištu i tržištu emisijskih jedinica, kao i zaključke Evropskog saveta iz decembra 2021. godine.

Dva elementa su sada potrebna kako bismo se približili pravednijem ETS sistemu trgovanja.

Prvo, analiza i kontrola tržišta emisijskih jedinica. Izgradnjom odgovarajućih regulatornih i nadzornih rešenja, moramo prekinuti špekulativni balon koji se stvorio oko ETS trgovine.

Drugo, trebalo bi smanjiti pritisak koji vrši Rezerva za stabilnost tržišta (MSR) na nabavku emisijskih jedinica. Svake godine oko 300-400 miliona

emisijskih jedinica ulazi u MSR, drastično smanjujući broj emisijskih jedinica dostupnih za aukciju.

Kada se cene na tržištu ETS-a kreću između 70 i 90 evra, dozvole za emisije se i dalje uzimaju sa tržišta i prenose u rezervu, konstatuje Moravjecki.

Nakon isteka perioda verifikacije, a nijedan kozakonodavac nije imao prigovor, (dopunski) delegirani akt će stupiti na snagu i primjenjivati se.

EU komesar: Evropskim nuklearkama potrebno 500 milijardi evra do 2050.

PARIZ - Evropska unija moraće uložiti 500 milijardi evra u nuklearne elektrane nove generacije od sada do 2050. godine, rekao je komesar EU za unutrašnje tržište u intervjuu objavljenom proteklog vikenda.

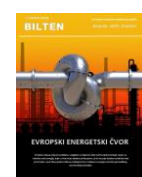

"Samo postojećim nuklearnim elektranama biće potrebno 50 milijardi evra ulaganja od sada do 2030. godine. A nove generacije zahtevaće 500 milijardi!", rekao je Tieri (Thierry) Breton za **Journal du Dimanche**.

Breton je takođe rekao da je plan EU-a da se nuklearna energija označi kao "zeleni" izvor važan korak prema privlačenju kapitala.

U predlogu se poziva se da se izgradnja novih nuklearnih elektrana uslovi dozvolama izdatim do 2045., dok bi rad na proširenju rada postojećih elektrana trebalo da bude odobren do 2040.

Trenutno blok dobi2ja 26 posto energije iz nuklearnih elektrana, ali Breton je procenio da će do 2050. to biti smanjeno na oko 15 posto.

Britanski poslanici traže od premijera da spreči dupliranje računa za energiju

LONDON - Grupa konzervativnih britanskih poslanika zatražila je od premijera Borisa Džonsona da eliminiše nekoliko poreza na energiju (struja/gas) kako bi sprečilo udvostručenje računa za domaćinstva i preduzeća kasnije ove godine.

Stručnjaci predviđaju da će se povećati za više od 50%, sa 1.277 funti godišnje u 2021., na oko 2.000 funti ove godinme za prosečno domaćinstvo, prenosi 3. januara **The Telegraph**.

Međutim, tačan iznos dodatnih troškova će biti određen novom gornjom cenom energije. Energetski regulator Ofgem koristi formulu zasnovanu na tržišnim cenama i očekivanim troškovima dobavljača za izračunavanje tog nivoa, koji će biti objavljen u februaru.

U pismu Telegraphu, grupa od pet konzervativnih poslanika tvrdi da “porezi i ekološki nameti” u Velikoj Britaniji uzrokuju rast cena energije “brže od bilo koje druge konkurentne zemlje”.

Kao početno rešenje predlažu ukidanje sadašnjih 5% PDV-a na račune za energiju.

Drugi predlog je ukidanje svih ekoloških dažbina, čime bi se zaštitila domaćinstva i preduzeća od dvostrukog plaćanja struje i gasa.

Potpisnici tvrde da se ovi porezi, koji čine 23% računa za struju potrošača, koriste za finansiranje šema subvencija za obnovljivu energiju. Kažu da bi se prosečni račun domaćinstva mogao smanjiti za 200 funti ako se ukinu PDV i zeleni porezi.

Finansiranje snabdevača energijom koji preuzimaju klijente od propalih rivala

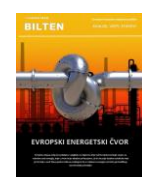
LONDON - Britanski energetski regulator Ofgem predlaže novo finansiranje za snabdevače električne energije i gasa koji preuzimaju klijente od propalih rivala u pokušaju da ublaži udarac rastućih računa za milione britanskih domaćinstava.

Finansiranje će obezbediti banka koja će energetskim kompanijama omogućiti da raspodele troškove apsorpcije novih klijenata na duži vremenski period, navodi Ofgem u predlogu objavljenom na svojoj web stranici. Ovi troškovi se obično prebacuju na potrošače i više vremena bi ograničilo naglo povećanje računa u aprilu, kada će provajderima biti dozvoljeno da naplaćuju više.

Rast cena prirodnog gasa podstakao je krizu među dobavljačima energije u Velikoj Britaniji, s više od dvadesetak kompanija koje su ove godine prestale sa radom. Većinu računa od propalih snabdevača preuzeli su konkurenti, a neki od troškova novih kupaca biće dodati na račune za energiju iduće godine.

Kako su cene prirodnog gas u Velikoj Britaniji ove godine porasle više od tri puta, gornja granica cene – maksimum koji kompanije mogu naplatiti većini kupaca – je na putu da poraste za 56% u aprilu, rekli su analitičari Investeca.

Grčka razblažuje odluku o izlasku iz uglja – PPC protiv

ATINA - Grčka vlada je objavila Nacionalni energetska i klimatski plan zemlje u kojem je dat detaljan vremenski okvir za “gašenje elektrana na lignit koja su trenutno u pogonu, a koja bi trebala biti završena do kraja 2023. godine”.

Uz ovu formulaciju, "trenutno u funkciji", vlada nije razmatrala Ptolemaidu 5, novu elektranu u izgradnji u grčkoj prefekturi Zapadna Makedonija. Na COP26 su grčki premijer Kyriakos Micotakis i ministar energetike Kostas Skrekas su naveli da Ptolemaida 5 ima rok do 2028. da pređe na novo gorivo.

Grčko ministarstvo životne sredine i energetike (Ypen) je, međutim, pred kraj prošle godine objavilo odluku da dozvoli četiri operativne elektrane na lignit da nastave s radom do kraja 2025. Još tri elektrane na lignit imaju dozvolu da rade dodatnih sati do kraja 2023. I za dve elektrane na mazut na ostrvu Krit produžen je radni ciklus do kraja 2024. godine.

Najnovija dešavanja su jasan korak unazad u odnosu na nedavne uspehe u klimatskoj politici i u suprotnosti s političkim mandatima Europske unije, konstatuje **PV magazine**.

Nakon objavljivanja ažuriranih vremenskih rokova državna elektroenergetska kompanija PPC je objavila vrlo kratku, ali kristalno jasnu izjavu da ima samo jedan radni plan, a to je postupno gašenje svih operativnih elektrana na uglj do 2023. i pronalaženje alternativnog goriva za Ptolemaidu 5 pogon iz 2025.

Francuska reaktivira elektrane na uglj

PARIZ - Francuska razmatra plan da omogući proizvođačima električne energije da sagorevaju više uglja nakon što je nacionalni mrežni operator upozorio na moguće nestašice struje.

Vlada bi mogla povećati godišnju granicu za rad elektrana na uglj, popunjavajući potencijalni jaz u snabdevanju jer se neobično veliki broj nuklearnih reaktora zaustavlja radi održavanja baš u trenutku kada počinju najhladniji meseci, navodi **AFP**.

Tri preostale termoelektrane na uglj u zemlji mogu dobiti dozvolu da rade oko 1.000 sati u prva dva meseca 2022. godine, prema nacrtu uredbe na web stranici Ministarstva ekologije. To je 300 sati više od godišnjeg ograničenja koje je postavljeno 2019. kako bi se smanjile emisije ugljenika.

“Ova mera je neophodna kako bi se osigurala sigurnost snabdevanja električnom energijom”, saopšteno je iz ministarstva. „To povećava marže proizvodnje električne energije samo za najproblematičniji period zime u januaru i februaru 2022., dok zadržava cilj definitivnog zaustavljanja elektrana na uglj u kontinentalnoj Francuskoj.”

Prema nacrtu uredbe, ograničenje bi bilo niže za

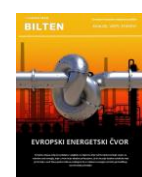

ostatak 2022. u odnosu na prva dva meseca, a godišnji limit bi se vratio na 700 sati od 2023. godine.

Mrežni operater, *Reseau de Transport d'Electricite*, (RTE) naveo je prošlog meseca da Francuska rizikuje nedostatak električne

energije u slučaju zahlađenja i nedovoljne proizvodnje energije vetra.

Prema sadašnjim pravilima, elektrane na uglj ne bi bile dostupne od februara do kraja 2022. ako se koriste tokom januara, navodi **AFP**.

Evropska energetska kriza ne pogađa samo potrošače

DIZELDORF - Priznanje nemačkog komunalnog giganta Uniper da je bio prisiljen da traži 10 milijardi evra za nove kreditne linije očigledan je dokaz da pretnja koju predstavlja evropska energetska kriza nije ograničena samo na potrošače, komentariše 10. januara *Financial Times*.

Prošle nedelje jedna od najvećih evropskih energetskih kompanija morala je da potraži gotovinu jer je neviđen rast cena prirodnog gasa i električne energije doveo do naglog porasta njenih obaveza po fjučers ugovorima.

Uz državnu podršku zajmodavca KfW koji obezbeđuje čak dve milijarde evra finansiranja, zajedno sa osam milijardi evra od Uniperovog finskog vlasnika Fortuma, bankari se sada plaše za sudbinu kredita odobrenih manjim kompanijama u regionu, dok privatne banke odbijaju pozajmice energetskom sektoru, piše FT.

Jednom kada dogovori cenu električne energije sa jednim od svojih industrijskih kupaca ili komunalnih preduzeća, Uniper štiti svoje varijabilne troškove proizvodnje, a zatim daje instrukcije svojim trgovcima da zaključaju raspon ili maržu putem terminske prodaje električne energije na budućim tržištima, kao što je nemački EEX.

Kompanija uglavnom radi isto sa gasom, koristeći berze kao što je ICE Futures Europe, objašnjava londonski poslovnjak. Ove terminske prodaje podležu varijabilnoj marži, gotovinskom depozitu koji štiti kupca od rizika neispunjavanja obaveza od

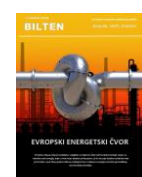
strane prodavca. Iznos deponovanog novčanog kolaterala varira sa cenama osnovnih proizvoda.

Na primer, ako Uniper pristane da ugovori prodaju nemačke bazne energije za 50 evra po megavat-satu 2023. godine, a terminska cena u međuvremenu poraste na 100 evra, moraće deponovati berzi varijantnu maržu od 50 evra - razliku između dve cene.

Kompanija sa sedištem u Dizeldorfu saopštila je u novembru da je prodala 90 odsto svoje električne energije proizvedene u Nemačkoj za 2023. godinu po ceni od 51 evra po megavat-satu, ostajući jako izložena riziku, jer cena raste daleko iznad tog nivoa, a nemački fjučersi električne energije za tu godinu ugovarali su se 7. januara po 137,3 evra po megavat satu.

Ovo ne menja ekonomiju originalne transakcije, jer se gotovinski kolateral vraća kada Uniper isporuči električnu energiju. Ali to može dovesti do velikog privremenog odliva gotovine, posebno na nestabilnim tržištima. U devet meseci 2021, do septembra, Uniper je prijavio odlive gotovine za kolateral od 4,4 milijarde evra.

Kako banke privatnog sektora imaju limite izloženosti prema pojedinačnim klijentima i sektorima — a kreditne mogućnosti koje je Uniper zahtevao bile su velike — bilo je lakše osigurati finansiranje preko Fortuma i nemačkog zajmodavca kojeg podržava država, rekla je jedna osoba upoznata sa situacijom.

Rekordno poskupljenje energije u 2021.

PARIZ - Cene energenata su skočile 2021. godine, od prirodnog gasa i nafte, preko uglja, do struje i ugljenika, piše agencija **Frans-press**. "Strmovit rast cena je verovatno bio najdramatičniji razvoj na tržištima roba u 2021. godini", ocenila je analitičarka Commerzbanke Barbara Lambrecht.

Najspektakularniji skok bio je kod referentne evropske cene prirodnog gasa, na holandskom TTF-u, koja je u decembru dostigla 187,78 evra po megavat-satu - 10 puta više u odnosu na početak godine.

U isto vreme, cene sirove nafte su 2021. godine, uvećane za više od 50 posto sa oporavljanjem potražnje od prvobitnog paralisanja privrede i mobilnosti izazvane pandemijom, dok su zemlje koje proizvode naftu, predvođene Organizacijom zemalja izvoznica nafte i saveznicima, skromno povećale ponudu.

Kao posledica svega, porasle su i cene električne energije, dotle da je, na primer, cene megavat-časa za isporuku u ovoj godini u Francuskoj prošlog decembra porala iznad 450 evra, četiri puta više nego početkom septembra, piše **AFP**.

Češka planira do 2033. izlazak iz uglja

PRAG -- Nova češka vlada ima za cilj da postupno ukine proizvodnju uglja u proizvodnji energije do 2033., istovremeno povećavajući oslanjanje zemlje na nuklearne i obnovljive izvore, navodi se u njenom programu politike objavljenom u petak, 7. januara. Termoelektrane na uglj trenutno proizvode gotovo 50% ukupne češke proizvodnje električne energije.

„Stvorićemo takve uslove za energetska transformaciju i razvoj regiona uglja kako bismo omogućili postepeno izbacivanje uglja do 2033. godine“, saopštila je vlada koju predvodi konzervativni premijer Petr Fiala.

Prethodna vlada, na čijem je čelu bio populistički milijarder Andrej Babiš, nije odobrila nijedan cilj za zaustavljanje upotrebe uglja, ali je njeno savetodavno telo preporučilo 2038., plan za koji

ekološke grupe kažu da nije dovoljno ambiciozan.

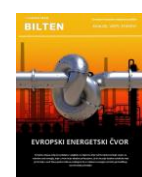
Aktivisti za zaštitu životne sredine ocenili su i rok za 2033. kao

neopravdano kasni datum.

„Češka vlada predobro zna da nam nauka o klimi govori da evropske zemlje moraju postupno izbaciti uglj do 2030. godine“, rekao je Mahi Sideridou, izvršni direktor Europe Beyond Coal.

Članica Evropske unije planira da se više oslanja na nuklearnu energiju, što izaziva podozrenje susedne Nemačke, prenosi **Reuters**.

Češka se za trećinu svoje električne energije oslanja na šest nuklearnih reaktora u dve elektrane. Završava plan za izgradnju još jednog nuklearnog reaktora i radi na planovima za dodatne.

Predat prvi zahtev za gradnju NE Paks 2

BUDIMPEŠTA - Podnosjen je zahtev za izgradnju prve zaštitne zgrade, prve nove jedinice nove nuklearne elektrane u Mađarskoj Paks 2, javlja 7. januara **World nuclear news**.

Maketa projekta Paks II (Foto: Paks II)

Projektna firma Atomerőmű Zrt saopštila je da bi zahtev trebalo da bude odobren u roku od 150 dana. Podnošenje zahteva je "važna prekretnica" projektu gradnje dva nova VVER-1200 reaktora uz postojeće četiri VVER-440 jedinice u toj elektrani, objavila je firma.

Maketa projekta Paks II (Foto: Paks II)

To je prvi regulatorni podnesak za izgradnju nove jedinice u NE Paks. Zaštitna zgrada je glavna struktura u nuklearnoj elektrani, u kojoj se nalazi sam reaktor, kao i vitalni delovi sistema za hlađenje. Ona ima ulogu u sadržavanju radioaktivnih materijala unutar, a takođe štiti sistem reaktora od spoljnih opasnosti.

Projekt za VVER-1200 je visok 72 metra i obuhvata promer od 52 metra. Ima dva zida ojačanog betona koji su dizajnirani da se nose s ekstremnim

temperaturom i vremenom, kao i potresom, poplavom i čak udarom aviona i obližnjih eksplozija. Mađarski proces licenciranja uključuje niz zasebnih licenci. Atomerőmű Zrt već ima dozvole za povezivanje NE Paks 2 na mrežu, a u novembru je stekao odobrenje za proizvodnju dve posude pod pritiskom za reaktore za jedinice Paks 2. Oko 18 zgrada već se grade u pripremi za izgradnju, kao i betonski temelji i temelji za montažu armature, objavio je **World nuclear news**.

Albanija dostavila nacrt NEKP Sekretarijatu Energetske zajednice

BEČ - Sekretarijat Energetske zajednice je izdao preporuke o nacrtu Nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NEKP) Albanije, druge ugovorne strane koja je dostavila dokument na reviziju.

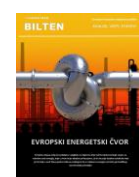
Albanski NEKP, prema Sekretarijatu, predstavlja sveobuhvatan pregled trenutnih i planiranih mera, ali još uvek postoji prostor za dodatne politike koje bi pomogle razdvajanju ciljeva ekonomskog rasta zemlje od emisija stakleničkih gasova (eng GHG).

Prva ugovorna strana Energetske zajednice koja je dostavila svoj nacrt NECP Sekretarijatu bila je Severna Makedonija, koja je to učinila u jesen 2020.

Ciljevi postavljeni u albanskom NECP-u do 2030. uključuju uštede emisija GHG od 18,7%, smanjenje finalne potrošnje energije od 8,4% i učešće obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije od 54,4%.

U svojim preporukama, Sekretarijat je naveo da, imajući u vidu da je albanska proizvodnja električne energije potpuno dekarbonizovana

(hidrocentrale) zemlja bi trebalo da se posveti dekarbonizaciji drugih sektora, kao što je industrija. Sekretarijat takođe preporučuje da mere dekarbonizacije treba iskazati kroz eksplicitne i kvantifikovane prekretnice kako bi se mogao pratiti napredak.

Kada je u pitanju sistem trgovine emisijama, Sekretarijat preporučuje da ga Albanija uvede do 2030. kako bi mogao početi davati rezultate u smanjenju emisija pre 2040. godine.

Konačni NECP zemlje takođe bi trebalo da pružiti dodatne informacije o tome kako Albanija planira da ispuni cilj klimatske neutralnosti 2050.

Cilj NECP-a je da se izradi integrisani politički okvir kojim će se upravljati napori za dekarbonizaciju do 2030. i dalje, u skladu sa ambicijama Evropskog zelenog dogovora.

Bugarska: Gas poskupeo za 30,4%

SOFIJA - Bugarski energetska regulator saopštio je 1. januara da je odobrio povećanje veleprodajne cene prirodnog gasa za zaj mesec za 30,4 posto, nakon zahteva Bulgargasa, glavnog snabdevača u toj zemlji, javlja **Reuters**.

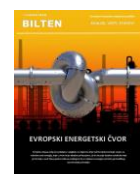

Regulator je odredio januarsku cenu gasa na 133,4 leva (77,60 dolara) po MWh pre troškova transporta i poreza, sa 102,3 leva u decembru.

Bulgargas je saopštio da će cena za bugarske potrošače i dalje biti oko 35% niža od cena u evropskim gasnim čvorištima, jer kompanija obezbeđuje gas na osnovu dugoročnog hibridnog ugovora s ruskim Gaspromom i ugovora sa indeksom nafte sa azerbejdžanskim SOCAR-om.

Energetski regulator je saopštio da će povećanje verovatno staviti pod pritisak toplane koje se oslanjaju na prirodni gas, nakon što je parlament zamrznuo cene struje i grejanja do kraja marta.

Pozvao je novu vladu da pokrene svoju šemu državne pomoći kako bi pomogla kompanijama za grejanje da se nose s višim cenama gasa.

*Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs*